

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Center
Republike Slovenije
za poklicno
izobraževanje

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

PRILOGA 5:
DELNO EVALVACIJSKO POROČILO O
ANKETIRANJU
NADZORNIKOV VMESNIH PREIZKUSOV
PODROČJE: VMESNI PREIZKUSI

Besedilo ni jezikovno pregledano

Avtorici: Darja Štirn, mag. Tina Klarič
Metodološki pregled: dr. Jasna Mažgon

Ljubljana, oktober 2019

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	METODOLOGIJA	2
2.1	Osnovna raziskovalna metoda	2
2.2	Populacija, zajeta v raziskavo.....	2
2.3	Postopek zbiranja podatkov in instrument.....	3
2.4	Opis postopka obdelave podatkov	3
3	REZULTATI IN INTERPRETACIJA	4
3.1	Ustreznost rubrike »Doseganje kompetenc vajenca« v Zapisniku o opravljanju vmesnega preizkusa.	5
3.2	Ustreznost rubrike »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju«.....	8
4	ZAKLJUČEK	14
5	LITERATURA	16
6	PRILOGE.....	17
6.1	PRILOGA B - Vprašalnik za nadzornike vmesnih preizkusov	17

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Za katero zbornico ste nadzirali vmesne preizkuse?.....</i>	<i>2</i>
<i>Tabela 2: Za kateri izobraževalni program ste nadzirali vmesne preizkuse?</i>	<i>2</i>
<i>Tabela 3: Ocena ustreznosti usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa</i>	<i>4</i>
<i>Tabela 4: Pozitivni vidiki usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa.....</i>	<i>4</i>
<i>Tabela 5: Predlogi izboljšav za usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 6: Rubrika »Doseganje kompetenc vajenca« v Zapisniku o opravljanju vmesnega preizkusa</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 7: Navedenost postavk za celostno ovrednotenje usposobljenost in znanja vajenca v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 8: Bi v rubriko »Doseganje kompetenc vajenca« dodali še kaj?</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 9: Bi v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« kaj izpustili?</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 10: So postavke v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« razumljive?.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 11: Ustreznost 4-stopenjske lestvice za vrednotenje usposobljenosti vajenca</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 12: Ustreznost rubrike »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju«.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 13: Razumljivost postavk Zbirnik ocen operativnih učnih ciljev, Materialni pogoji – prostor, oprema, Kadrovski pogoji, Delovno okolje.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 14: Podlaga za ovrednotenje urejenosti Zbirnika ocen operativnih učnih ciljev?</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 15: Podlaga za ovrednotenje urejenosit Materialnih pogojev?</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 16: Usposobljenost nadzornikov za vrednotenje vmesnih preizkusov.....</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 17: Je 60 minut dovolj časa za vrednotenje usposobljenosti na vmesnem preizkusu?</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 18: Ustreznost izvedbe vmesnih preizkusov</i>	<i>12</i>

UPORABLJENE KRATICE

GZS – Gospodarska zbornica Slovenije

NIV – Načrt izvajanja vajeništva

OZS – Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije

1 UVOD

V okviru poskusnega uvajanja vajeniških programov so bili v šolskem letu 2018/2019 prvič izvedeni vmesni preizkusi. Podlaga za izvedbo vmesnih preizkusov je Zakon o vajeništvu, ki ga je 8. maja 2017 sprejel Državni zbor Republike Slovenije. Vmesni preizkusi so opredeljeni v 12. členu, ki opredeljuje naloge zbornic. Tako je v 12. točki 12. člena določeno, da pristojne zbornice organizirajo opravljanje vmesnih preizkusov (Ur. l. RS, št. 25/2017).

Sama opredelitev vmesnih preizkusov je v 33. členu:

»(1) Enkrat v času vajeniškega razmerja, praviloma ob zaključku drugega letnika, se preveri uspešnost doseganja potrebne usposobljenosti in znanja vajenca po načrtu izvajanja vajeništva. Hkrati se preveri način izvajanja vajeništva pri delodajalcu. Ob tem se svetuje delodajalcu o nadaljnjem praktičnem izobraževanju vajenca. (2) Vmesni preizkus organizira pristojna zbornica. (3) Vsebinsko, način in postopek vmesnega preizkusa, na predlog pristojne zbornice, določi Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje.« (Prav tam).

V raziskavi, ki smo jo izvedli, so nas zanimala stališča nadzornikov glede:

- ~ priprav nadzornikov za izvedbo vmesnih preizkusov,
- ~ izvedbenega vidika vmesnih preizkusov,
- ~ ustreznosti zapisnika o opravljanju vmesnega preizkusa,
- ~ usposobljenosti nadzornikov za izvedbo vmesnih preizkusov.

2 METODOLOGIJA

2.1 Osnovna raziskovalna metoda

V raziskavi smo uporabili deskriptivno raziskovalno metodo in kavzalno neeksperimentalno raziskovalno metodo. Z deskriptivno metodo spoznavamo proučevane pojave na ravni vprašanja kakšno je nekaj, ne da bi jih vzročno pojasnjevali. Z uporabo kavzalne neeksperimentalne metode pa ugotavljamo in razlagamo vzročne zveze med pojavi.

2.2 Populacija, zajeta v raziskavo

Anketirali smo vseh 8 nadzornikov vmesnih preizkusov, ki so letos prvič izvajali vmesne preizkuse v programih, ki se izvajajo v vajeniški obliki. Nadzornikom smo postavili 3 splošna vprašanja:

1. Za katero zbornico ste nadzirali vmesne preizkuse?
2. Za kateri izobraževalni program ste nadzirali vmesne preizkuse?
3. Kolikšno je vaše število let delovne dobe v stroki?

1. Za katero zbornico ste nadzirali vmesne preizkuse?

Tabela 1: Za katero zbornico ste nadzirali vmesne preizkuse?

Za katero zbornico ste nadzirali vmesne preizkuse?	f
OZS	2
GZS	6
Skupaj	8

6 nadzornikov je izvedlo vmesne preizkuse za GZS, 2 nadzornika pa za OZS (tabela 1).

2. Za kateri izobraževalni program ste nadzirali vmesne preizkuse?

Tabela 2: Za kateri izobraževalni program ste nadzirali vmesne preizkuse?

Za kateri izobraževalni program ste nadzirali vmesne preizkuse?	f
Gastronomske in hotelske storitve	1
Mizar	2
Oblikovalec kovin – orodjar	5
Skupaj	8

5 nadzornikov je izvedlo vmesne preizkuse za program Oblikovalec kovin – orodjar, 2 nadzornika sta izvedla vmesne preizkuse za program Mizar in 1 nadzornik za program Gastronomske in hotelske storitve (tabela 2).

3. Kolikšno je vaše število let delovne dobe v stroki?

V povprečju imajo nadzorniki 32,9 let delovne dobe. Nadzornik, ki ima najmanj let delovne dobe v stroki, ima 15 let delovne dobe. Največ let delovne dobe ima nadzornik s 50 leti delovne dobe.

2.3 Postopek zbiranja podatkov in instrument

Za potrebe raziskave smo pripravili anketni vprašalnik (glej prilogo), ki je vključeval 21 vprašanj, od tega:

- ~ 11 vprašanj zaprtega tipa. Pri 5 vprašanjih zaprtega tipa so nadzorniki svoj odgovor lahko pojasnili.
- ~ 10 vprašanj odprtega tipa.

Zanimalo nas je:

1. Splošni podatki (za katero zbornico, za kateri izobraževalni program so nadzirali vmesne preizkuse, število let delovne dobe).
2. Ustreznost usposabljanja oziroma priprav nadzornikov za izvedbo vmesnega preizkusa. Zanimalo nas je, ali so bile priprave ustrezne, kaj je bilo posebej dobro na pripravah in katere izboljšave predlagajo.
3. Ocena ustreznosti posameznih delov zapisnika o vmesnih preizkusih.
4. Ali nadzorniki menijo, da so dovolj usposobljeni za izvedbo vmesnih preizkusov.
5. Ali je bila letošnja izvedba vmesnih preizkusov ustrezna in kateri so predlogi za izboljšavo.

2.4 Opis postopka obdelave podatkov

Podatke smo obdelali na nivoju deskriptivne statistike (f) in jih predstavili v strukturnih tabelah. Odprte odgovore smo najprej uredili. Nato smo posamezno besedilo razčlenili, da smo dobili enote kodiranja in jim pripisali temeljne pojme oziroma kode. Potem smo iz množice pojmov izbrali tiste, ki so relevantni za našo raziskavo in jih združili v kategorije. Kategorije smo nato primerjali med seboj in jih razporedili v domnevne odnose, na podlagi česar smo potem oblikovali končne interpretacije. Odgovore intervjuvancev smo v posameznih primerih razvrstili v več kategorij, zato število odgovorov v nekaterih tabelah ni enako številu intervjuvancev.

3 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Odgovore nadzornikov prikazujemo glede na številke vprašanj, kot so bila postavljena v vprašalniku (glej prilogo).

4. Kako ocenjujete ustreznost usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa?

Tabela 3: Ocena ustreznosti usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa

Ustreznost usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa	f
Zelo dobro	2
Dobro	5
Niti dobro, niti slabo	/
Slabo	/
Zelo slabo	/
Skupaj	7

2 nadzornika sta usposabljanje oziroma priprave na izvedbo vmesnih preizkusov ocenila kot zelo dobro, 5 nadzornikov pa kot dobro (tabela 3).

5. Kaj je bilo na usposabljanju oziroma pripravi za izvedbo vmesnih preizkusov dobro?

Tabela 4: Pozitivni vidiki usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa

Kategorija	Primer odgovora	f
Predstavitev namena in načina vrednotenja	Predstavitev novega načina ocenjevanja oz. nadzorovanja vajencev. Izmenjava dosedanjih mnenj.	5
Kakovost dokumentacije	Dokaj jasna navodila za pristop k izvedbi preizkusa in pa tudi dana je bila dobra dokumentacija.	2
Organizacija	Organizacija, kontakti z mentorji.	1

Največ (5) nadzornikov je povedalo, da je bilo glede usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnih preizkusov dobra predstavitev namena in načina vrednotenja vmesnih preizkusov. 2 nadzornika sta izpostavila kakovost dokumentacije za vmesni preizkus (tabela 4). 1 nadzornik pa je pohvalil organizacijo priprav na vmesne preizkuse.

6. Katere izboljšave za usposabljanje oziroma pripravo na izvedbo vmesnih preizkusov predlagate v prihodnje?

Tabela 5: Predlogi izboljšav za usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa

Kategorija	Primer odgovora	f
Predvideti pogovor med predstavnikom šole in nadzornikom	Morda pogovor med predstavnikom šole in izpitne komisije.	1
Izboljšave niso potrebne	Če bo izvedba vmesnih preizkusov potekala in se izvajala tako kot je zastavljeno, potem neke izboljšave niso potrebne.	1
Natančnejša navodila mentorjem	Natančnejša navodila mentorjem glede izpolnjevanja dokumentacija in nabor ustreznih nalog za izvedbo preizkusa.	1
Skupno srečanje nadzornikov iste stroke	Predlagal bi, da se nadzorniki iz iste stroke dobimo na skupnem srečanju in izmenjamo izkušnje ter preverimo kriterije pri svojem delu.	1
Opredelitev bolj konkretnih nalog Bolj konkretno ocenjevanje	Bolj konkretne naloge in izvedbe del, ki jih je možno bolj konkretno oceniti.	1
Informacije o podjetju	Mogoče opredelitev vnaprej, kam kot nadzornik grem, ali v obrtniško delavnico, ali v tovarno, kjer je proizvodnja obširnejša.	1
Drugo	Vajence je potrebno seznaniti z vrstami industrijskih odpadkov, predvsem nevarnih in jih seznaniti s postopki ločevanja. Morda jim gre predstaviti osnove okolijskih standardov ISO in standardov kakovosti ter njihov pomen. Seznaniti jih gre tudi z digitalizacijo, ki bo temelj njihovega prihodnjega delovnega okolja.	1

5 nadzornikov je predlagalo različne izboljšave glede usposabljanja oziroma priprav na izvedbo vmesnih preizkusov, kot je razvidno zgoraj (tabela 5). 1 nadzornik meni, da izboljšave niso potrebne, en nadzornik je podal nekaj splošnih opomb, katera znanja potrebujejo vajenci.

Naslednje priprave na izvedbo vmesnih preizkusov bi bilo, po mnenju nadzornikov, možno izboljšati tako, da:

- ~ se predvidi tudi pogovor s predstavnikom šole.
- ~ se bolj natančno opredeli, kaj so ustrezne naloge za delovni preizkus.
- ~ se izmenjajo ali poenotijo kriteriji za vrednotenje.
- ~ bi nadzorniki imeli več informacij o podjetju, v katerem bodo izvedli vmesni preizkus.

3.1 Ustreznost rubrike »Doseganje kompetenc vajenca« v Zapisniku o opravljanju vmesnega preizkusa.

Predstavljamo tabelo (tabela 6) z ocenami, ki ji izpolnijo nadzorniki v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« v Zapisniku o opravljanju vmesnega preizkusa:

Tabela 6: Rubrika »Doseganje kompetenc vajenca« v Zapisniku o opravljanju vmesnega preizkusa

Doseganje kompetenc vajenca	Neustrezno	Delno ustrezno	Ustrezno	Odlično
Strokovnost izbora in uporabe materialov, (živil), strojev, naprav in pripomočkov				
Strokovnost postopkov izvedbe				
Kakovost (uporabnost) izvedbe delovnih preizkusov oziroma izdelka				
Upoštevanje higienskih, varstvenih, ekoloških in drugih predpisov				
Upoštevanje ekonomičnosti materiala, energije in časa				
Estetski izgled (dokumentacije, izdelka)				
Komuniciranje s sodelavci in uporaba strokovnega izrazoslovja				
Organiziranost in sistematičnost pri delu				
Pravilno in natančno vodenje vajeniškega dnevnika				
Strokovnost predstavitve opravljenih delovnih preizkusov oziroma izdelka in predlogov za izboljšave				

7. Ali so v prvi tabeli (tabela 6) v Zapisniku, v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«, navedene vse postavke, da ste lahko celostno ovrednotili usposobljenost in znanja vajenca na vmesnem preizkusu?

Tabela 7: Navedenost postavk za celostno ovrednotenje usposobljenost in znanja vajenca v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«

So v Zapisniku, v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«, navedene vse postavke, da ste lahko celostno ovrednotili usposobljenost in znanja vajenca?	f
Da	8
Ne	/
Skupaj	8

Vsi nadzorniki se strinjajo, da so v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« navedene vse postavke za celostno ovrednotenje usposobljenosti in znanja vajenca na vmesnem preizkusu (tabela 7).

8. Bi v rubriko »Doseganje kompetenc vajenca« dodali še kaj za preverjanje? Kaj konkretno?

Tabela 8: Bi v rubriko »Doseganje kompetenc vajenca« dodali še kaj?

Kategorija	Primer odgovora	f
Ne	Tabela kakršna je zadovoljivo opiše in okarakterizira vajenca in njegovo usposobljenost.	4
Nisem razmišljal o tem	Nisem razmišljal o tem	1
Poznavanje standardov delodajalca.	Poznavanje standardov delodajalca.	1

4 nadzorniki ne bi dodajali karakteristik za vrednotenje vajenca. 1 nadzornik je napisal, da o tem ni razmišljal, 1 nadzornik pa je napisal, da bi dodal karakteristiko »Poznavanje standardov delodajalca«, pri čemer ni jasno, katere standarde je imel v mislih (tabela 8).

9. Bi v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« kaj izpustili, kaj in zakaj?

Tabela 9: Bi v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« kaj izpustili?

Kategorija	Primer odgovora	f
Ne	Ne.	2
Nisem razmišljal o tem	Nisem razmišljal o tem.	1
Drugo	1.) Zaradi specifičnosti stroke včasih ni možno izpolniti vseh rubrik. Smatram, da je primerno, če se včasih kaka rubrika ne izpolni. 2.) Gre sicer za širok nabor kompetenc, ki naj bi jih opredelili. Menim, da gre za precej visoka pričakovanja, ki naj bi jih dijak osvojil v tako kratkem času.	2

2 nadzornika ne bi ničesar izpustila v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«, 1 nadzornik ni o tem razmišljal. Za nadaljnje izvajanje vmesnih preizkusov sta zanimiva predlog in komentar (tabela 9):

- ~ *»Zaradi specifičnosti stroke včasih ni možno izpolniti vseh rubrik. Smatram, da je primerno, če se včasih kaka rubrika ne izpolni.«*
- ~ *»Gre sicer za širok nabor kompetenc, ki naj bi jih opredelili. Menim, da gre za precej visoka pričakovanja, ki naj bi jih dijak osvojil v tako kratkem času.«*

10. Ali so postavke (Strokovnost izbora in uporabe materialov ..., Strokovnost postopka izvedbe ...) v prvi tabeli v Zapisniku, v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«, razumljive oziroma ali ste vedeli, kako pri posamezni postavki vrednotiti napredek oz. dosežke vajenca? (Obkrožite 1 odgovor in pojasnite)

Tabela 10: So postavke v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« razumljive?

Ali so postavke v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«, razumljive oziroma ali ste vedeli, kako pri posamezni postavki vrednotiti napredek oz. dosežke vajenca?	f
Da, vse postavke so razumljive.	5

Ali so postavke v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«, razumljive oziroma ali ste vedeli, kako pri posamezni postavki vrednotiti napredek oz. dosežke vajenca?	f
Samo nekatere niso razumljive.	2
Nobena postavka ni razumljiva.	1
Skupaj	8

5 nadzornikov pravi, da so postavke v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« razumljive in da so vedeli, kako pri posamezni postavki vrednotiti napredek oz. dosežke vajenca.

1 nadzornik meni, da kriteriji niso najbolj posrečeni (tabela 10). Sam bi predlagal, da se ocene ovrednotijo pisno in sicer zgolj tri merila:

- ~ ne dosega zastavljenih ciljev,
- ~ viden napredek učnega procesa ter
- ~ ustrezno razume in pozna zahtevano kompetenco.

1 nadzornik, ki meni, da samo nekateri kriteriji niso razumljivi, je komentiral:

»Ocene dopuščajo manjša odstopanja in posledično lažje ocenjevanje«.

Drugi nadzornik, ki meni, da samo nekateri kriteriji niso razumljivi, je pojasnil:

»Pri prvi postavki (izbor materiala) je mogoče res nekaj nedorečenosti. Primer: v naši firmi vajenec ne more vstopati v skladišče repromateriala, da bi si ga lahko sam izbral, material je določen v kosovnici v nalogu in ga na delovno mesto dostavi skladiščnik in mu prejemnico za material delavec podpiše«.

11. Ali je 4-stopenjska lestvica (*Neustrezno, Delno ustrezno, Ustrezno, Odlično*) za vrednotenje usposobljenosti vajenca ustrezna?

Tabela 11: Ustreznost 4-stopenjske lestvice za vrednotenje usposobljenosti vajenca

Ali je 4-stopenjska lestvica ustrezna za vrednotenje usposobljenosti vajenca?	f
Da	7
Ne	1
Skupaj	8

7 nadzornikov se strinja, da je 4-stopenjska lestvica (*Neustrezno, Delno ustrezno, Ustrezno, Odlično*) ustrezna za vrednotenje usposobljenosti vajenca (tabela 11). Nadzornik, ki mu lestvica ni ustrezna, je predlagal:

»Meni je ljubša šolska ocena od nezadostno do odlično (1 do 5)«.

3.2 Ustreznost rubrike »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju«

12. Ali vsebuje rubrika »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« vse potrebne elemente?

13. Bi v rubriko »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« dodali še kaj? Zakaj in kaj konkretno?

Tabela 12: Ustreznost rubrike »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju«

Ali vsebuje rubrika »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« vse potrebne elemente?	f
Da	5
Ne	3
Skupaj	8

5 nadzornikov meni, da so v rubriki »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« vključeni vsi potrebni elementi (tabela 12). Nadzorniki so svoje odgovore pojasnili; npr:

- ~ *»Rubrika je popolna in dobro označi in opiše delodajalca«.*
- ~ *»Menim, da gre za ustrezno možnost podaje prvega vtisa, ki ga dobiš ob enournem stiku z mentorjem in delodajalcem. Vse kar bi bilo več, bi lahko bilo neustrezno, ker dejansko nimamo prav veliko vpogleda v sam delovni in učni proces, ki se v delavnici izvaja med letom«.*

Nadzornik, ki se je sicer strinjal, da so v rubriko »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« vključeni vsi potrebni elementi, je predlagal:

»Dodal bi, ustreznost pedagoškega gradiva za dosego Operativnih učnih ciljev oz. ustreznost pisne priprave na delovno nalogo«.

Preostala 2 nadzornika, ki nista mnenja, da so v rubriki »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« vključeni vsi potrebni elementi, sta predlagala:

- ~ *»Menim, da bi bila smiselna priporočila delodajalca vendar samo, če bi jih ta upošteval oz. bi mentor imel možnost v okviru poteka vajeništva le tega nenehno izboljševati«.*
- ~ *»Izpolnjevanje postavk iz načrta izvajanja vajeništva«.*

14. Bi v rubriki »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« kaj izpustili, kaj in zakaj?

Nihče od nadzornikov ne bi v rubriki »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« nič izpustil.

15. Ali so postavke (*Zbirnik ocen operativnih učnih ciljev, Materialni pogoji – prostor, oprema, Kadrovske pogoje, Delovno okolje*) v drugi tabeli v Zapisniku razumljive oziroma ali ste vedeli, kako posamezno postavko vrednotiti? (Obkrožite 1 odgovor in pojasnite)

Tabela 13: Razumljivost postavk *Zbirnik ocen operativnih učnih ciljev, Materialni pogoji – prostor, oprema, Kadrovske pogoje, Delovno okolje*

Ali so postavke v drugi tabeli v Zapisniku razumljive oziroma ali ste vedeli, kako posamezno postavko vrednotiti?	f
Da, vse postavke so razumljive.	7
Samo nekatere niso razumljive.	1
Nobena postavka ni razumljiva.	/
Skupaj	8

7 nadzornikov se strinja, da so postavke (*Zbirnik ocen operativnih učnih ciljev, Materialni pogoji – prostor, oprema, Kadrovske pogoji, Delovno okolje*) v Zapisniku razumljive in so vedeli, kako posamezno postavko vrednotiti.

En nadzornik je izbral odgovor, da samo nekatere postavke niso razumljive (tabela 13). Vendar ni navedel, katera postavka ni razumljiva, ampak je svoj odgovor utemeljil tako:

»Postavke so razumljive, za posamezne nepravilnosti se lahko uporabi stolpec dopolnitev.«

16. Kako oziroma na podlagi česa ste ovrednotili urejenost Zbirnika ocen operativnih učnih ciljev. (Prosimo opišite en konkreten primer)

Tabela 14: Podlaga za ovrednotenje urejenosti Zbirnika ocen operativnih učnih ciljev?

Kategorija	Primer odgovora	f
Pregled NIV	Pregled listin.	2
Pregled dnevnikov	Urejenost dnevnikov.	3
Razgovor z vajencem	Pregledal sem katere postopke in znanja mora vajenec poznati do dneva vmesnega preizkusa, pregledal sem dnevnik in v razgovoru z vajencem videl kaj vse se je že naučil.	2
Razgovor z mentorjem	Podatki so pridobljeni iz vajeniškega dnevnika in razgovora z mentorjem.	2
Na osnovi izvedbe delovnega preizkusa	1.) Upošteval sem sam pristop k praktičnemu delu, urejenost dnevnikov in tudi postavil sem nekaj vprašanj iz teorije. 2.) Glede na predstavitev izvedbe preizkusa in usposobljenosti vajencev glede na njihovo usposobljenost in izvedbo zadanih nalog.	3

Nadzorniki so odgovorili (tabela 14), da so urejenost Zbirnika ocen operativnih učnih ciljev ovrednotili glede na:

- ~ Pregled dokumentacije: 3 nadzorniki glede na pregled delavniških dnevnikov vajencev, 2 nadzornika glede na pregled NIV.
- ~ Razgovorov: 2 nadzornika glede na razgovor z vajencem, 2 nadzornika glede na razgovor z mentorjem.
- ~ Izvedbo vmesnega preizkusa (3 nadzorniki):
»Upošteval sem sam pristop k praktičnemu delu, urejenost dnevnikov in tudi postavil sem nekaj vprašanj iz teorije.«

17. Kako oziroma na podlagi česa ste ovrednotili urejenost Materialnih pogojev? (Prosimo opišite en konkreten primer)

Tabela 15: Podlaga za ovrednotenje urejenosti Materialnih pogojev?

Kategorija	Primer odgovora	f
Nabor opreme, materiala	Kakšne stroje in opremo imajo za učenje, ali so to samo klasični stroji, ali so CNC stroji, kakšno imajo merilno tehniko, kako vodijo zapiske, po kakšni risbi je bil izdelan izdelek, ...	5
Red in čistoča v delavnici	Ali podjetje vajencu omogoča ozek ali širok nabor opreme za učenje, zavzetost mentorja, delovni pogoji - red ter čistoča v prostorih, kjer se vajenec usposablja,	1
Izkušnje	Po izkušnjah – poznavanje stroke in možnosti izdelave na obstoječi strojni opremi.	1
Ogled proizvodnih procesov	Z ogledom proizvodnih procesov skupaj z mentorjem in vajencem, ter njuno razlago posameznih operacij v katerih je vajenec sodeloval.	1

Največ, 5 nadzornikov je odgovorilo, da so urejenost Materialnih pogojev ovrednotili glede na predstavitev nabora opreme in materialov v podjetju. Poleg tega so bili pozorni še na:

- ~ red in čistočo v delavnici (1 nadzornik),
- ~ izkušnje (1 nadzornik),
- ~ ogled proizvodnih procesov (1 nadzornik), (tabela 15).

18. Menite, da ste dovolj usposobljeni za vrednotenje vseh navedenih postavk v Zapisniku? (Obkrožite 1 odgovor in pojasnite)

Tabela 16: Usposobljenost nadzornikov za vrednotenje vmesnih preizkusov

Menite da ste dovolj usposobljeni za vrednotenje vseh navedenih postavk v Zapisniku?	f
Da.	7
Za nekatere bi potreboval dodatno znanje.	1
Za vse bi potreboval dodatno znanje.	/
Skupaj	8

7 nadzornikov zagotavlja, da so dovolj usposobljeni za vrednotenje vmesnih preizkusov po predvidenih kriterijih v Zapisniku. Tako pravi eden od nadzornikov:

»Sem mnenja, da po 39 letih delovnih izkušenj v orodjarstvu z organizacijo dela v orodjarni, izbiri materialov in njihovo uporabo za izdelavo, z poznavanjem postopkov izvedb (struženja, rezkanja, brušenja, elektro erozije, ročne obdelave) dobiš zadosti znanja in izkušenj za vrednotenje navedenih postavk«.

Drugi nadzornik pa pravi:

»Ocenjujem, da na podlagi večletnih izkušenj pri delu z vajenci lahko podam oceno njihove usposobljenosti in napredka pri učenju. Enako lahko ocenim ustreznost njihovega delovnega okolja, kjer pridobivajo praktična znanja«.

1 nadzornik je označil, da bi potreboval dodatno znanje, in sicer glede razumevanja NIV, kaj vse je potrebno izvesti glede načrta izvajanja vajeništva.

En nadzornik je opozoril, da bi bilo potrebno organizirati usposabljanje za nadzornike vmesnih preizkusov vsaj 1 krat na leto (tabela 16).

19. Ali je 60 minut dovolj časa za opazovanje dela vajenca in vrednotenje usposobljenosti in znanja vajenca na vmesnem preizkusu?

Tabela 17: Je 60 minut dovolj časa za vrednotenje usposobljenosti na vmesnem preizkusu?

Ali je 60 minut dovolj časa za opazovanje dela vajenca in vrednotenje usposobljenosti in znanja vajenca na vmesnem preizkusu?	f
Da	7
Ne	1
Skupaj	8

7 nadzornikov se strinja, da 60 minut zadostuje za opazovanje dela in vrednotenje vajenca (tabela 17).

1 nadzornik predlaga: 20 minut za razgovor in pripravo, 10 minut priprave v kuhinji ali strežbi, 45 minut za izvedbo naloge in 10 minut za zagovor in izboljšave.

20. Ali se vam zdi vmesni preizkus v takšni obliki kot je bil izveden letos ustrezen?

21. Imate kakšen predlog za izboljšave izvedbe vmesnih preizkusov?

Tabela 18: Ustreznost izvedbe vmesnih preizkusov

Ali se vam zdi vmesni preizkus v takšni obliki kot je bil izveden letos ustrezen?	f
Da	6
Deloma	2
Ne	/
Skupaj	8

6 nadzornikov meni, da so bili vmesni preizkusi izvedeni ustrezno in ni potrebno izboljšav.

2 nadzornika menita, da so bili izvedeni deloma ustrezno (tabela 18). Predlogi za izboljšave:

~ Določiti konkreten nabor delovnih nalog.

~ »Menim, da je za mizarje zahteva, da mentor pripravi pet izdelkov, od katerih potem nadzornik izbere tri, ki naj bi jih nato vajenec v 60 min izvedel, nerealno. V praksi se je pokazalo, da dijak lahko v eni uri izvede neko zaporedje faz obdelave, katere potem v razgovoru tudi obrazloži.«

~ »Smatram, da je možno izvesti vmesne preizkuse in tudi nadzor z več vajenci hkrati, je pa potrebno imeti na voljo zadostno število orodja in opreme.«

4 ZAKLJUČEK

1. Splošni podatki: Pri izvedbi vmesnih preizkusov je sodelovalo 8 nadzornikov. 6 nadzornikov je izvedlo vmesne preizkuse za GZS, 2 nadzornika pa za OZS. 5 nadzornikov je izvedlo vmesne preizkuse za program Oblikovalec kovin – orodjar, 2 nadzornika sta izvedla vmesne preizkuse za program Mizar in 1 nadzornik za program Gastronomske in hotelske storitve. V povprečju imajo nadzorniki 32,9 let delovne dobe. Nadzornik, ki ima najmanj let delovne dobe v stroki, ima 15 let delovne dobe. Največ let delovne dobe ima nadzornik s 50 leti delovne dobe.

2. Ustreznost usposabljanja oziroma priprav nadzornikov za izvedbo vmesnega preizkusa: Nadzorniki ocenjujejo priprave na izvedbo vmesnih preizkusov kot dobre (5 nadzornikov) oziroma zelo dobre (2 nadzornika). Največ, 5 nadzornikov, je pohvalilo, da sta bila na pripravah za izvedbo vmesnih preizkusov dobro predstavljena namen in vrednotenje vmesnih preizkusov. 2 nadzornika sta pohvalila kakovost dokumentacije za vmesni preizkus, 1 nadzornik pa je pohvalil organizacijo priprav na vmesne preizkuse. Predlogi za izboljšanje priprav na izvedbo vmesnih preizkusov so:

- ~ Predvideti bi bilo potrebno tudi pogovor s predstavnikom šole.
- ~ Bolj natančno bi bilo potrebno opredeliti, kaj so ustrezne naloge za delovni preizkus.
- ~ Izmenjati bi si bilo potrebno kriterije za vrednotenje oziroma bi jih bilo potrebno poenotiti.
- ~ Nadzorniki si želijo več informacij o podjetju, v katerem bodo izvedli vmesni preizkus.

3. Ocena ustreznosti posameznih delov zapisnika o vmesnih preizkusih: Vsi nadzorniki se strinjajo, da so v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« navedene vse postavke za celostno ovrednotenje usposobljenosti in znanja vajenca na vmesnem preizkusu in da jih ni potrebno dodajati niti izpuščati. En nadzornik je opozoril, da zaradi specifičnosti stroke včasih ni možno izpolniti vseh rubrik in da bi lahko obstajala možnost, da se v teh primerih posamezne rubrike ne izpolni. Svoj odgovor je pojasnil: *»Pri prvi postavki (izbor materiala) je mogoče res nekaj nedorečenosti. Primer: v naši firmi vajenec ne more vstopati v skladišče repromateriala, da bi si ga lahko sam izbral, material je določen v kosovnici v nalogu in ga na delovno mesto dostavi skladiščnik in mu prejemnico za material delavec podpiše.«*

4. Vrednotenje usposobljenosti vajencev: 7 nadzornikov se strinja, da je 4-stopenjska lestvica (*Neustrezno, Delno ustrezno, Ustrezno, Odlično*) v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« ustrezna za vrednotenje usposobljenosti. Nadzornik, ki mu lestvica ni ustrezna, je predlagal: *»Meni je ljubša šolska ocena od nezadostno do odlično (1 do 5).«*

5 nadzornikov meni, da so v rubriki »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« vključeni vsi potrebni elementi. 2 nadzornika, ki nista mnenja, da so v rubriki »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« vključeni vsi potrebni elementi, sta predlagala:

- ~ *»Menim, da bi bila smiselna priporočila delodajalca, vendar samo, če bi jih ta upošteval oz. bi mentor imel možnost v okviru poteka vajeništva le tega nenehno izboljševati.«*
- ~ *»Izpolnjevanje postavk iz načrta izvajanja vajeništva.«*

Nadzorniki se strinjajo, da so postavke (Zbirnik ocen operativnih učnih ciljev, Materialni pogoji – prostor, oprema, Kadrovske pogoji, Delovno okolje) v Zapisniku razumljive in so vedeli, kako posamezno postavko vrednotiti.

5. Usposobljenost za izvedbo vmesnih preizkusov: 7 nadzornikov zagotavlja, da so dovolj usposobljeni za vrednotenje vmesnih preizkusov, po predvidenih kriterijih v Zapisniku. 1 nadzornik bi potreboval dodatno znanje in sicer glede razumevanja NIV, kaj vse je potrebno izvesti glede načrta izvajanja vajeništva. En nadzornik je opozoril, da bi bilo potrebno organizirati usposabljanje za nadzornike vmesnih preizkusov vsaj 1 krat na leto.

6. Ustreznost letošnje izvedbe vmesnih preizkusov in predlogi za izboljšavo: Nadzorniki so večinoma zadovoljni z letošnjo izvedbo vmesnih preizkusov. V večini menijo, da 60 minut zadostuje za opazovanje dela in vrednotenje vaje. Predlogi izboljšav za naslednjo izvedbo:

~ Določiti konkreten nabor delovnih nalog.

~ »Menim, da je za mizarje zahteva, da mentor pripravi pet izdelkov od katerih potem nadzornik izbere tri, ki naj bi jih nato vajenec v 60 min izvedel, nerealna. V praksi se je pokazalo, da dijak lahko v eni uri izvede neko zaporedje faz obdelave, katere potem v razgovoru tudi obrazloži.«

~ »Smatram, da je možno izvesti vmesne preizkuse in tudi nadzor z več vajenci hkrati, je pa potrebno imeti na voljo zadostno število orodja in opreme.«

5 LITERATURA

- Zakon o vajeništvu (Ur. l. RS, št. 25/2017).

6 PRILOGE

6.1 PRILOGA B - Vprašalnik za nadzornike vmesnih preizkusov

1. Za katero zbornico ste nadzirali vmesne preizkuse? (Obkrožite odgovor)
 - a) OZS
 - b) GZS

2. Za kateri izobraževalni program ste nadzirali vmesne preizkuse? (Obkrožite odgovor)
 - a) Mizar
 - b) Oblikovalec kovin – orodjar
 - c) Gastronomske in hotelske storitve

3. Število let delovne dobe v stroki: _____

4. Kako ocenjujete ustreznost usposabljanja oziroma priprav za izvedbo vmesnega preizkusa? (Obkrožite 1 odgovor)
 - a) Zelo dobro
 - b) Dobro
 - c) Niti dobro, niti slabo
 - d) Slabo
 - e) Zelo slabo

5. Kaj je bilo na usposabljanju oziroma pripravi za izvedbo vmesnih preizkusov dobro?

6. Katere izboljšave za usposabljanje oziroma pripravo na izvedbo vmesnih preizkusov predlagate za prihodnje?

Naslednja vprašanja se nanašajo na ustreznost rubrike »Doseganje kompetenc vajenca« v Zapisniku o opravljanju vmesnega preizkusa:

7. Ali so v prvi tabeli v Zapisniku, v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«, navedene vse postavke, da ste lahko celostno ovrednotili usposobljenost in znanja vajenca na vmesnem preizkusu?
- a) Da
 - b) Ne

8. Bi v rubriko »Doseganje kompetenc vajenca« dodali še kaj za preverjanje? Kaj konkretno?

9. Bi v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca« kaj izpustili, kaj in zakaj?

10. Ali so postavke (*Strokovnost izbora in uporabe materialov ...*, *Strokovnost postopka izvedbe ...*) v prvi tabeli v Zapisniku, v rubriki »Doseganje kompetenc vajenca«, razumljive oziroma ali ste vedeli, kako pri posamezni postavki vrednotiti napredek oz. dosežke vajenca? (Obkrožite 1 odgovor in pojasnite)

- a) Da, vse postavke so razumljive.
- b) Samo nekatere niso razumljive. Navedite katere in pojasnite, zakaj oziroma predlagajte izboljšave:

- c) Nobena postavka ni razumljiva. Pojasnite zakaj in predlagajte izboljšave:

11. Ali je 4-stopenjska lestvica (*Neustrezno, Delno ustrezno, Ustrezno, Odlično*) za vrednotenje usposobljenosti vajenca ustrezna?

- a) Da
- b) Ne. Pojasnite zakaj in predlagajte izboljšave:

Naslednja vprašanja se nanašajo na ustreznost rubrike »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju«:

12. Ali vsebuje rubrika »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« vse potrebne elemente.

- a) Da
- b) Ne

13. Bi v rubriko »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« dodali še kaj? Zakaj in kaj konkretno?

14. Bi v rubriki »Mnenje nadzornika o delodajalcu in mentorju« kaj izpustili, kaj in zakaj?

15. Ali so postavke (*Zbirnik ocen operativnih učnih ciljev, Materialni pogoji – prostor, oprema, Kadrovski pogoji, Delovno okolje*) v drugi tabeli v Zapisniku razumljive oziroma ali ste vedeli, kako posamezno postavko vrednotiti? (Obkrožite 1 odgovor in pojasnite)

a) Da, vse postavke so razumljive.

b) Samo nekatere niso razumljive. Navedite katere in pojasnite zakaj ter predlagajte izboljšave:

c) Nobena postavka ni razumljiva. Pojasnite zakaj in predlagajte izboljšave:

16. Kako oziroma na podlagi česa ste ovrednotili urejenost Zbirnika ocen operativnih učnih ciljev. (Prosimo opišite en konkreten primer)

17. Kako oziroma na podlagi česa ste ovrednotili urejenost Materialnih pogojev? (Prosimo opišite en konkreten primer)

18. Menite da ste dovolj usposobljeni za vrednotenje vseh navedenih postavk v Zapisniku?
(Obkrožite 1 odgovor in pojasnite)

a) Da

b) Za nekatere bi potreboval dodatno znanje. Navedite za katere:

c) Za vse bi potreboval dodatno znanje.

19. Ali je 60 minut dovolj časa za opazovanje dela vajenca in vrednotenje usposobljenosti in znanja vajenca na vmesnem preizkusu?

a) Da

b) Ne, predlagajte optimalen čas in utemeljite:

20. Ali se vam zdi vmesni preizkus v takšni obliki, kot je bil izveden letos, ustrezen?

a) Da

b) Deloma

c) Ne

21. Imate kakšen predlog za izboljšave izvedbe vmesnih preizkusov?

Hvala za odgovore!